VIII. Bažnyčios ir vienuolynai
Churches and Monasteries

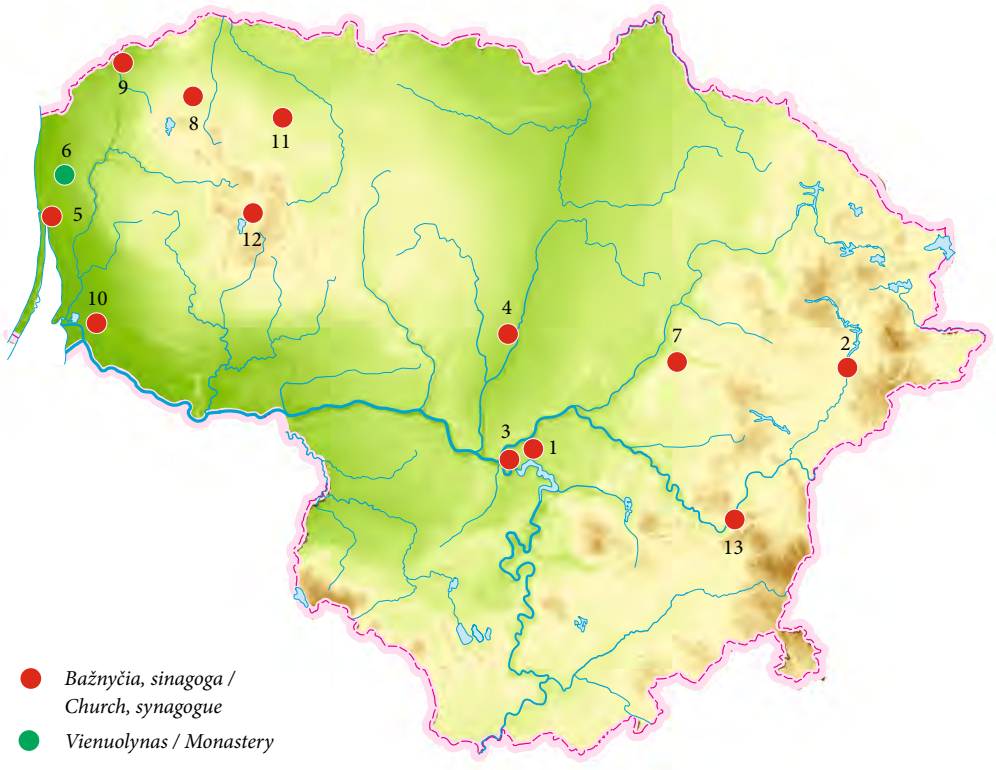

1. *Karmėlava*
2. *Kaltanėnai (žr. XV)*
3. *Kaunas*
4. *Kėdainiai (žr. XV)*
5. *Klaipėda*
6. *Kretinga*
7. *Lyduokiai*
8. *Seda*
9. *Skuodas*
10. *Šilutė*
11. *Tryškiai*
12. *Varniai*
13. *Vilnius*

Virgilijus Bračiulis

Skuodo evangelikų liuteronų bažnyčios aplinka

2022 m. pabaigoje ir 2023 m. pradžioje atlikti žvalgomieji tyrimai Skuodo evangelikų liuteronų bažnyčios (UK 1596) aplinkoje (Vytauto g. 1). Jų metu ištirtos dvi 5x2 m dydžio perkasos ir vienas 2x1 m dydžio šurfas (1 pav.) (iš viso 22 m² plotas).

Dabartinė mūrinė bažnyčia pastatyta 1821 m. Ją fundavo grafas Jonas Kazimieras Sapiega. 1924 m. bažnyčia remontuota. Po Antrojo pasaulinio karo bažnyčia naudojama tik per didžiausias liuteronų šventes ir laidotuves. 1972 m. bažnyčia restauruota (*KPC PB*, f. 5, ap. 1, b. 228).

2022–2023 m. vykdytų archeologinių tyrimų metu Skuodo evangelikų liuteronų bažnyčios teritorijoje fiksuotas XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis, permaišytuose sluoksniuose rasta XVII–XX a. radinių (29 buitinės ir statybinės keramikos, stiklo dirbinių fragmentai, švininė plomba, geležinės vinys), pavienių žmonių palaikų fragmentų. Įžemis aptiktas apie 1 m gylyje. Labiau į P nuo bažnyčios kastame šurfe 1 fiksuotas XX a. kultūrinis sluoksnis, įžemis aptiktas apie 70 cm gylyje.

Prie liuteronų bažnyčios V fasado 2x5 m dydžio **perkasoje 1** aptiktas apie 1 m storio neintensyvus XIX–XX a. kultūrinis sluoksnis

□ – 1 ■ – 2

1 pav. Tyrimų vietos situacijos planas: 1 – Skuodo evangelikų liuteronų bažnyčios teritorija; 2 – 2022–2023 m. ištirtos perkasos ir šurfas. D. Balso brėž.

Fig. 1. Situation plan of the investigated area: 1 – the grounds of the Skuodas Evangelical Lutheran church; 2 – the 2022–2023 trenches and test pit.

(duobių ir perkasimų vietose jis iki 1,4 m storio). Permaišytuose sluoksniuose rasta XVII–XX a. radinių (buitinės ir statybinės keramikos fragmentai, geležinė vinis ir stiklo dirbinių fragmentai). Perkasos P dalyje 60–70 cm gylyje aptiktas, spėjama, akmeninio grindinio ar jo pagrindo fragmentas, datuojamas XIX a., jis

2 pav. Perkasa 1 1,3–1,4 m gylyje iš R. N. Brazdeikio nuotr.

Fig. 2. The stratigraphy of the layers in Trench 1 and the objects discovered at a depth of 1.3–1.4 m, as seen from the E.

3 pav. Perkasoje 2 1,65 m ir 1,75 m gylyje aptikti istorinio laikotarpio kapai 1 ir 2 iš R. M. Gailiūtės-Kluodės nuotr.

Fig. 3. Historical era Burials 1 and 2 at a depth of 1.65 m and 1.75 m in Trench 2, as seen from the E.

paliktas *in situ* (2 pav.). Likusioje perkasos dalyje tirti supiltiniai ir permaišyti žemės ir smėlio sluoksniai su griuvenomis ir akmenimis. Įžemis – rusvo atspalvio tankus priemolis – aptiktas apie 1 m gylyje. Perkasimai ir duobės siejami su liuteronų bažnyčios statybos ir eksploatacijos laiku XIX–XX a.

Prie liuteronų bažnyčios P fasado 5x2 m dydžio **perkasoje 2** fiksuotas storas supiltinio ir perkasto grunto sluoksnis, tirtas iki perkasos dugno 1,5–1,9 m gylyje. Permaišytose žemėse rasta nedaug buitinės ir statybinės keramikos, metalinių vinių, stiklo šukė, keli gyvūnų kaulai ir du žmogaus kaulų fragmentai (stipinkaulio ir šonkaulio fragmentai) iš, spėjama, suardytų kapų. Įžemis – rusvo atspalvio tankus priemolis – aptiktas fragmentiškai apie 1,5 m gylyje. R perkasos dalyje, 1,65–1,75 m gylyje, po permaišyto grunto sluoksniu aptikti, spėjama, dviejų vaikų palaikai (kapai 1 ir 2), jie priskiriami istoriniam laikotarpiui (XVIII–XX a.) (3 pav.). Mirusiųjų griaučiai orientuoti apytikriai R–V kryptimis, galvomis į V. Mirusieji palaidoti ant nugaros, rankos sukryžiuotos ant krūtinės. Radinių ir karsto liekanų nerasta. Palaidojimai gali būti datuojami istoriniu laikotarpiu (XVIII–XX a.). Kapuose atidengti palaikai buvo užfiksuoti, palikti *in situ* ir užkasti.

In the vicinity of the Skuodas Evangelical Lutheran church

A late 2022 – early 2023 excavation (two 5x2 m trenches and one 2x1 m test pit totalling 22 m^2) (Fig. 1) in the vicinity of the Skuodas Evangelical Lutheran church (NW Lithuania) revealed a 19th–20th-century cultural layer with 17th–20th-century finds (Fig. 2) and at a depth of roughly 1.65–1.75 m beside the church's S side, two historical era burials (Fig. 3).

Nerijus Brazdeikis

Kretingos bernardinų vienuolyno sodas

Kretingos centrinėje dalyje, Vilniaus g. 2 sklype, apie 8096 m^2 dydžio rekonstruojamo stadiono plote atlikti žvalgomieji tyrimai ir žvalgymai (1 pav.). Šis sklypas yra Kretingos bernardinų vienuolyno ir Viešpaties Apreiškimo Švč. Mergelei Marijai bažnyčios statinių komplekse. Istoriniuose šaltiniuose nurodoma, kad šioje vietoje yra buvęs vienuolyno sodas. Už jo, labiau į P, yra J. K. Chodkevičiaus įkurto Kretingos miesto branduolys. Anksčiau šioje vietoje